

Memento mori

De triomftocht van 'paars' lijkt begonnen: een dijk van een begroting waar de oppositie weinig of niets tegenin kan brengen, teruglopende tekorten, oplopende werkgelegenheid, economische groei, lage inflatie ... kortom wat wil een mens nog meer? Alleen de aanwending van de voorgenomen lastenverlichting zorgde nog voor enige discussie. Gaat het dan werkelijk zo goed met onze economie dat wij ons kunnen permitteren vrijwel uitsluitend over de verdeling van onze welvaart te spreken? Niets is in mijn ogen minder waar.

Wie een bedrijf leidt, zoekt om zich heen naar kansen en bedreigingen en vraagt zich af hoe daarop in te spelen. Doet hij dit niet, dan vragen zijn commissarissen het wel. Zo niet de 'commissarissen' van het kabinet. De discussie over hoe het met ons bedrijfsleven gaat en wat de vooruitzichten zijn van deze motor van de toekomstige welvaart is al weer enige tijd minder actueel. Zelfs de jongste rampmelding bij Fokker – in het verleden toch altijd goed voor een openbare oprisping van ons Oranjegevoel – schijnt nauwelijks meer echt te kunnen boeien. Voor de korte termijn ziet het er allemaal misschien nog wel 'oktober-zonnig' uit, maar structureel is er toch echt het nodige aan de hand. Kennelijk zijn we nog steeds niet bereid dit politiek te onderkennen en daar ook iets aan te doen.

Voor wie het nog niet wist, er zijn economieën op deze aarde die al jaar-in-jaar-uit groeien met 7-8 of meer procent per jaar, waar het loonniveau een fractie is van het onze, waar het opleidingsniveau vooruit holt en waar de industriële activiteit echt al lang niet meer alleen maar bestaat uit 'domme-dingen-voor-goedkope-handjes' (of men zou het bouwen van vliegtuigen en satellieten daaronder moeten willen scharen...). Grote Europese concerns hebben al geruime tijd geleden geconcludeerd dat de concurrentiestrijd in die regio's wordt gestreden, dat dáár de eisen door de markt worden gesteld die de drijvende kracht van de produktvernieuwing zijn en dat hun Europese 'ouderlijk-huis-markten' steeds meer een afgeleide beginnen te worden van de vernieuwingen die elders plaatsvinden. Meer en meer is dat de reden om de produktie – maar ook het management – te verplaatsen naar deze 'emerging regio's' en niet langer omdat de handjes zo goedkoop zijn (hoewel ook dat uiteraard helpt).

Onlangs bezocht Hare Majesteit de Koningin Indonesië. Indonesië is met ruim 190 miljoen inwoners het vierde grootste land ter wereld, na China, India en de Verenigde Staten. Indonesië is qua arbeid al lang niet meer het goedkoopste land in de regio (hoewel nog steeds goedkoop), maar de economie groeit er wel en hard ook, de technologie komt snel op een hoog niveau en men is vastbesloten op een termijn van 20-25 jaar een industriële wereldmacht van formaat te worden. Het is dan interessant onze politici te horen zeggen dat wij definitief moeten bre-

ken met het koloniale verleden en dat wij voortaan met Indonesië moeten omgaan als 'equal partners'. Wat voor 'equal partners', vraag ik mij dan af? Lieve mensen, vergeleken bij de omvang van Indonesië en de economische kracht die dit land aan het opbouwen is, zijn wij met 15 miljoen mensen en onze luxueuze discussies over welvaartsverdeling en lastenverlichting 'chickenfeed'. Indonesië zit echt niet op ons te wachten, de wereld loopt er de deur plat (en vaak met heel wat attractievere aanbiedingen dan de onze). Dat is er in de wereld aan de hand, niks 'equal partners', maar knokken om voor ons eigen bedrijfsleven in deze snel veranderende wereld nieuwe toekomstmogelijkheden te creëren. En dan hebben we het nog niet gehad over Thailand, Maleisië, mainland China, Korea, India, Midden- en Oost-Europa, Zuid-Afrika en noemt u ze maar op: allemaal landen die hard en vastbesloten aan het werken zijn om ervoor te zorgen dat de wereld – en dus ook onze wereld – er morgen anders uitziet dan vandaag.

Het Nederlandse bedrijfsleven weet dat natuurlijk heel goed en speelt daar ook sterk op in. In zekere zin is dat – althans naar de politiek toe – jammer. Immers, ook al doen politici niets anders dan praten over lastenverlichting en welvaartsverdeling, het bedrijfsleven zal zich heus wel aanpassen. Maar met hoeveel moeite en inspanning gaat dat gepaard en hoeveel beter zou het kunnen. Het eind van het liedje is natuurlijk dat de bedrijven blijven bestaan, maar niet in Nederland. Heel af en toe heb je het gevoel dat een of twee politici dit door beginnen te krijgen. De hoop slaat echter snel om in desillusie als je de remedie hoort: Nederlandse bedrijven moeten meer van hun winst in Nederland investeren... Alsof er op die manier over tien jaar nog iets te investeren valt!

Als we geen kunstmatige muur om ons land en Europa willen zetten, wat dan? Moeten we het verlies aan bedrijvigheid en daarmee werkgelegenheid dan maar laten gebeuren? Ik denk dat wij al een heel eind zouden zijn als het bouwen aan de toekomstige structuur van onze economie eens echt op de politieke agenda zou komen. De bemoedigende tekens zijn er heus wel. We hebben over Schiphol en de Betuwe lijn besloten, we praten over een herijking van ons buitenlandse beleid, kort-om het tij is aan het keren. Daarom de discussie over het verdelen van onze huidige welvaart graag even opzij voor belangrijker zaken. Laten wij ons concentreren op de vraag waar die welvaart in een snel veranderende wereld over tien jaar eigenlijk vandaan moet komen en wat wij daar nu voor moeten doen. Zo'n verandering van de discussie is pas een echte triomftocht voor 'paars'.

M.J.L. Jonkhardt